

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
t.a.v. mw. drs. C. van Nieuwenhuizen Wijbenga
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

Datum 17 januari 2018
Onderwerp advies Grondwater
Adviescommissie Water
Ons kenmerk 95764/RE
Voor informatie Rob Eijsink
070 349 08 80
eijsink@vewin.nl
Bijlagen
CC IPO, VNG, UvW

Geachte mevrouw Van Nieuwenhuizen,

Op 19 december jl. is door de Adviescommissie Water een advies uitgebracht waarin wordt opgeroepen om meer waarborgen te creëren voor duurzaam en toekomstbestendig grondwaterbeheer. Vewin is het eens met de conclusie van de Adviescommissie Water dat de achteruitgang van de grondwaterkwaliteit een urgent probleem is dat met prioriteit moet worden aangepakt en dat er een trendbreuk nodig is om te komen tot een meer toekomstbestendig grondwaterbeheer. Vewin steunt de roep van de Adviescommissie Water om meer bestuurlijke aandacht voor grondwater en de suggestie om hiertoe integrale visies te maken voor het grondwater. De drinkwatersector wil graag een actieve bijdrage leveren om te komen tot een duurzaam en toekomstbestendig grondwaterbeheer.

In Nederland wordt 60% van het drinkwater geproduceerd uit grondwater. Aantasting van de grondwaterkwaliteit door historische bodemverontreinigingen, meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen en nieuwe verontreinigingen zoals geneesmiddelen is een belangrijk knelpunt voor een duurzame drinkwatervoorziening. Ondanks de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water zien wij een stijgende trend in de zuiveringsinspanning die benodigd is om uit grondwater betrouwbaar drinkwater te kunnen bereiden. Wij omarmen het advies van de Adviescommissie Water als een impuls om deze trend te doorbreken. Tegen deze achtergrond doen we een aantal voorstellen om hier verder inhoud aan te geven.

Grondwater integraal bekijken

De samenwerking tussen overheden op het vlak van grondwater alsmede de ruimtelijke afstemming van functies dienen te worden verbeterd. Vewin steunt de aanbeveling van de Adviescommissie om hiertoe een structureel overleg over grondwater in te stellen tussen de betrokken overheden en de drinkwaterbedrijven. Provincies dienen hierin naar onze mening het voortouw te nemen. Ook waterschappen hebben een verantwoordelijkheid (zorgplicht) voor duurzame veiligstelling van drinkwaterbronnen. Wij bepleiten om de aandacht van de waterschappen voor deze zorgplicht en voor grondwaterkwaliteitsvraagstukken te versterken. Harmonisatie en afstemming van normen voor grondwater en drinkwater en de doorwerking daarvan naar bijvoorbeeld het toelatingsbeleid voor bestrijdingsmiddelen en geneesmiddelen en de sanering van historische bodemverontreinigingen moeten volgens ons met prioriteit worden opgepakt.

Voorstel:

- creëer waarborgen voor voldoende aandacht voor grondwaterkwaliteit en grondwaterbescherming in de NOVI en in omgevingsvisies van decentrale overheden;
- verduidelijk hoe decentrale overheden inhoud dienen te geven aan hun zorgplicht volgens de Drinkwaterwet voor duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening;
- zorg voor gezamenlijke visievorming van provincies en waterschappen op het vlak van grondwaterkwaliteit en –kwantiteit;

- waarborg dat de drinkwatervoorziening als nationaal belang op nationaal niveau wordt afgewogen ten opzichte van overige ruimteclaims in de ondergrond die van nationaal belang zijn (mijnbouw/energie-transitie);
- handhaaf de uitsluiting van mijnbouwactiviteiten in gebieden voor de waterwinning in de definitieve STRONG en verbreed deze uitsluiting (intrekgebieden, geen dieptegrens);
- regel een wettelijk adviesrecht voor drinkwaterbedrijven bij omgevingsplannen;
- veranker het belang van grondwater in het Europese en nationale toelatingsbeleid van bestrijdingsmiddelen, geneesmiddelen en overige stoffen (REACH);
- stem normen voor (sanering van) bodem en grondwater af op de kwaliteitseisen die voor drinkwater van toepassing zijn;
- neem een duidelijke taakstelling op in de Aanvullingswet Bodem (in wording) om drinkwaterwinningen te beschermen tegen bodemverontreinigingen.

Centrale verantwoordelijkheid provincie

In de governance van het grondwater is een heldere toedeling van verantwoordelijkheden en met name de eindverantwoordelijkheid gewenst. Daarbij is het noodzakelijk om te komen tot:

- samenhangende integrale visies op grondwater;
- een lagenbenadering van nationaal (diep grondwater) via regionaal (middeldiep grondwater) naar lokaal (ondiep grondwater);
- uitwerking van actief grondwaterbeheer (operationele doelen, instrumenten, sturing, rolverdeling, bevoegdheden etc.).

Vraagstukken over de hoeveelheid grondwater die benodigd is voor de drinkwatervoorziening en beschikbaarstelling daarvan zijn onlosmakelijk verbonden met duurzame bescherming van waterwinningen. Aangezien de beleidsverantwoordelijkheid voor bescherming van grondwater als bron voor de drinkwatervoorziening primair bij provincies is belegd moet ook de vergunningverlening voor de grondwateronttrekking voor de drinkwatervoorziening naar de mening van Vewin een provinciale verantwoordelijkheid blijven. Alleen de provincie kan de integrale afweging van belangen van volksgezondheid, milieu en economie maken die hierbij aan de orde is. In de uitvoering van grondwatertaken moet de samenwerking tussen provincies en waterschappen worden versterkt door kennis en menskracht te bundelen.

Voorstel:

- handhaaf de integrale verantwoordelijkheid van provincies voor vergunningverlening en bescherming van grondwateronttrekkingen voor de drinkwatervoorziening;
- creëer waarborgen voor samenwerking tussen overheden, uitvoeringsdiensten en toezichthouders gericht op integrale taakstellingen voor grondwater en veiligstelling van drinkwaterbronnen;
- versterk de invulling van de zorgplicht door waterschappen voor duurzame veiligstelling van drinkwaterbronnen en aandacht voor grondwaterkwaliteit;
- stimuleer de totstandkoming van duurzame functiecombinaties tussen waterwinning, natuur, extensieve recreatie en duurzame landbouw.

Vervuiler betaalt

Vewin is het eens met de constatering van de Adviescommissie dat voor extra maatregelen voor verbetering van de kwaliteit van het grondwater vergroting van de financiële draagkracht noodzakelijk is. Het principe 'de vervuiler betaalt' moet hierin het uitgangspunt zijn. Vewin steunt de suggestie om hiertoe extra heffingen in te stellen op diffuse lozingen van stoffen zoals mest, bestrijdingsmiddelen en geneesmiddelen. De suggestie in het advies om ook de grondwaterheffing te verhogen en in te zetten voor verbetering van de grondwaterkwaliteit is in strijd met dit vervuiler betaalt-principe. Dit legt immers de rekening van de vervuiling niet neer bij de vervuiler maar bij de onttrekker van het grondwater.

Voorstel:

- zet nieuwe financiële instrumenten in om diffuse verontreiniging van het grondwater terug te dringen op basis van het principe 'vervuiler-betaalt';
- blijf de inzet van de provinciale grondwaterheffing richten op de huidige wettelijke bestedingsdoel-einden;

- richt subsidies beter op grondwaterkwaliteit en –kwantiteit. Behoud en verbeter de toegankelijkheid daarvan.

Tot slot

Uiteraard zijn wij graag bereid een bijdrage te leveren aan de nadere uitwerking en de uitvoering van het advies. Naar onze mening zou dat goed kunnen gebeuren binnen een bredere, samenhangende aanpak gericht op verbetering van de waterkwaliteit, voortbouwend op de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater en in de vorm van bijvoorbeeld een nieuw Bestuursakkoord Water.

Ik vertrouw erop u hiermee van dienst te zijn. Graag ben ik bereid om onze visie op het advies van de Adviescommissie Water verder toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, reading "J.H. de Groene", is written over a horizontal blue line.

Drs. J.H. de Groene
directeur